

Eesti piimatootmissektor: Täna ja tulevikus

Joakim Helenius

Trigon Carbon Negative Agriculture (TCNA) nõukogu esimees

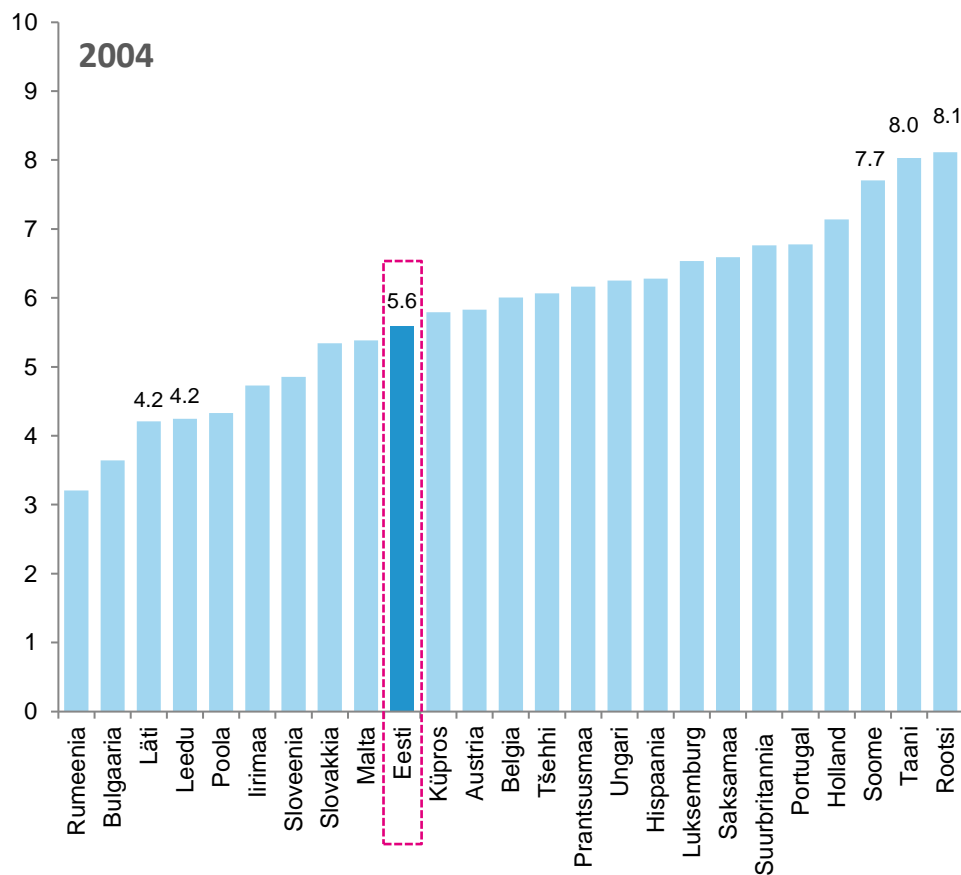
07.04.2022

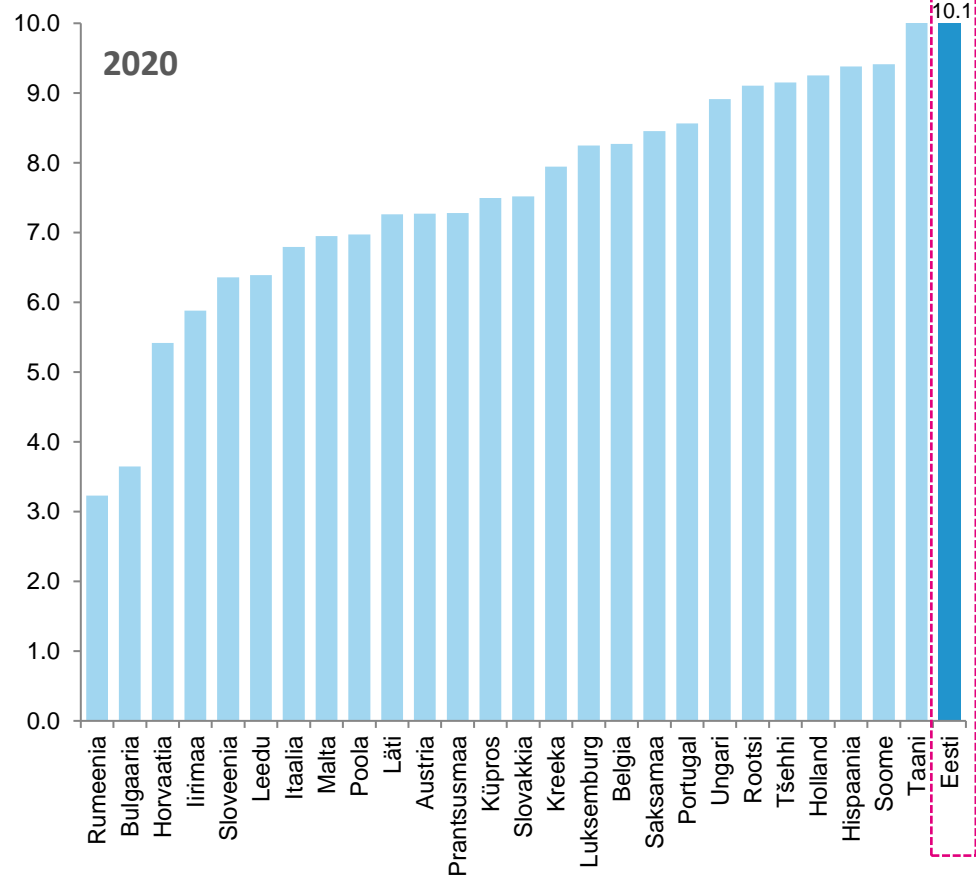
Eesti piimatootjad on Euroopa kõige efektiivsemad

Piimakarjakasvatus Eestis on arenenud pärast Euroopa Liiduga liitumist märkimisväärselt

Keskmine aastane piimatootlikkus, 2004 (tonni/lehma kohta)

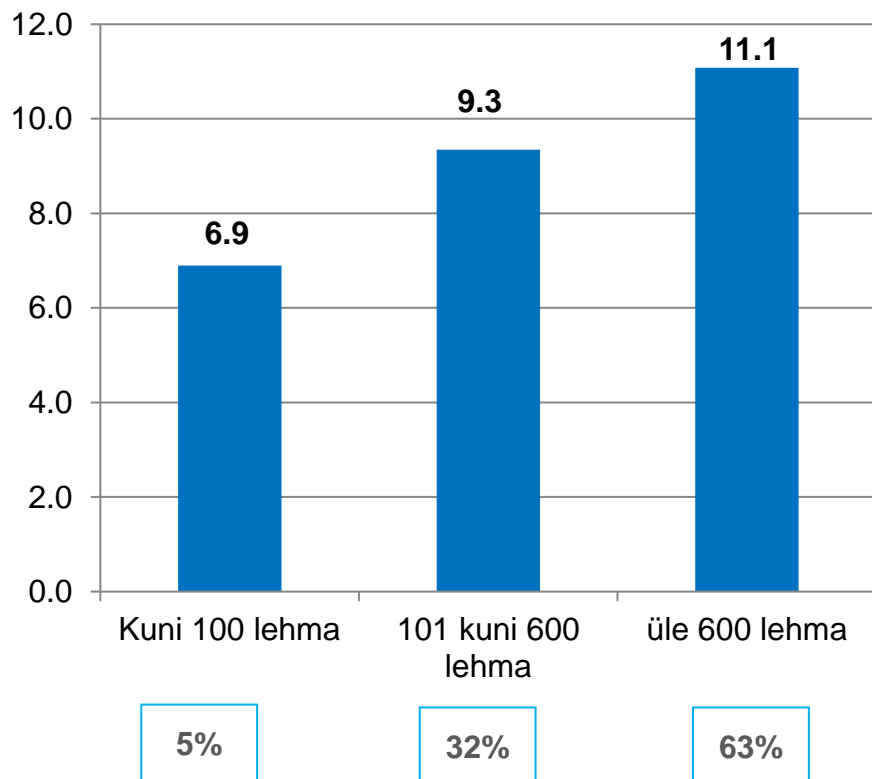
Keskmine aastane piimatootlikkus, 2020 (tonni/lehma kohta)

Suurus = Kuluefektiivsus

Suuremad farmid saavutavad kõrgema tootlikkuse

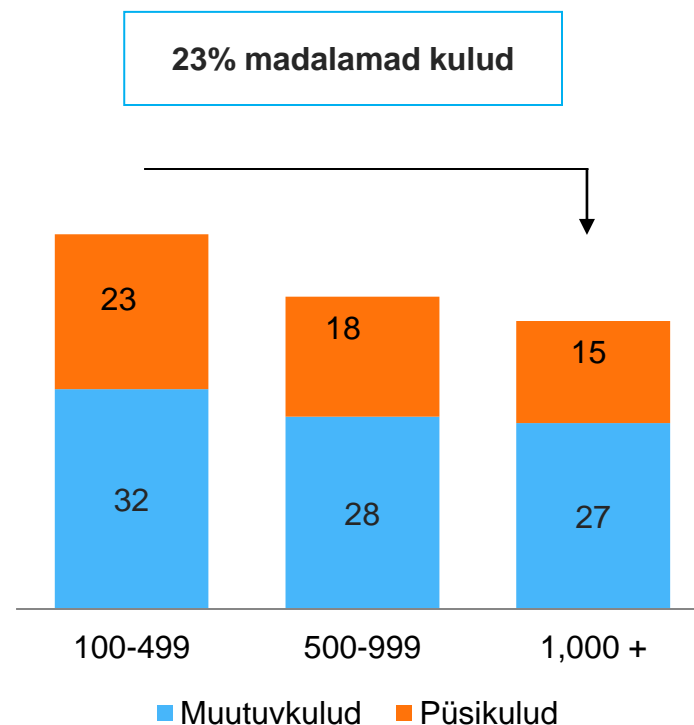
Aastane piimatootlikkus Eestis farmide suuruse järgi, tonni/lehma kohta (2020)

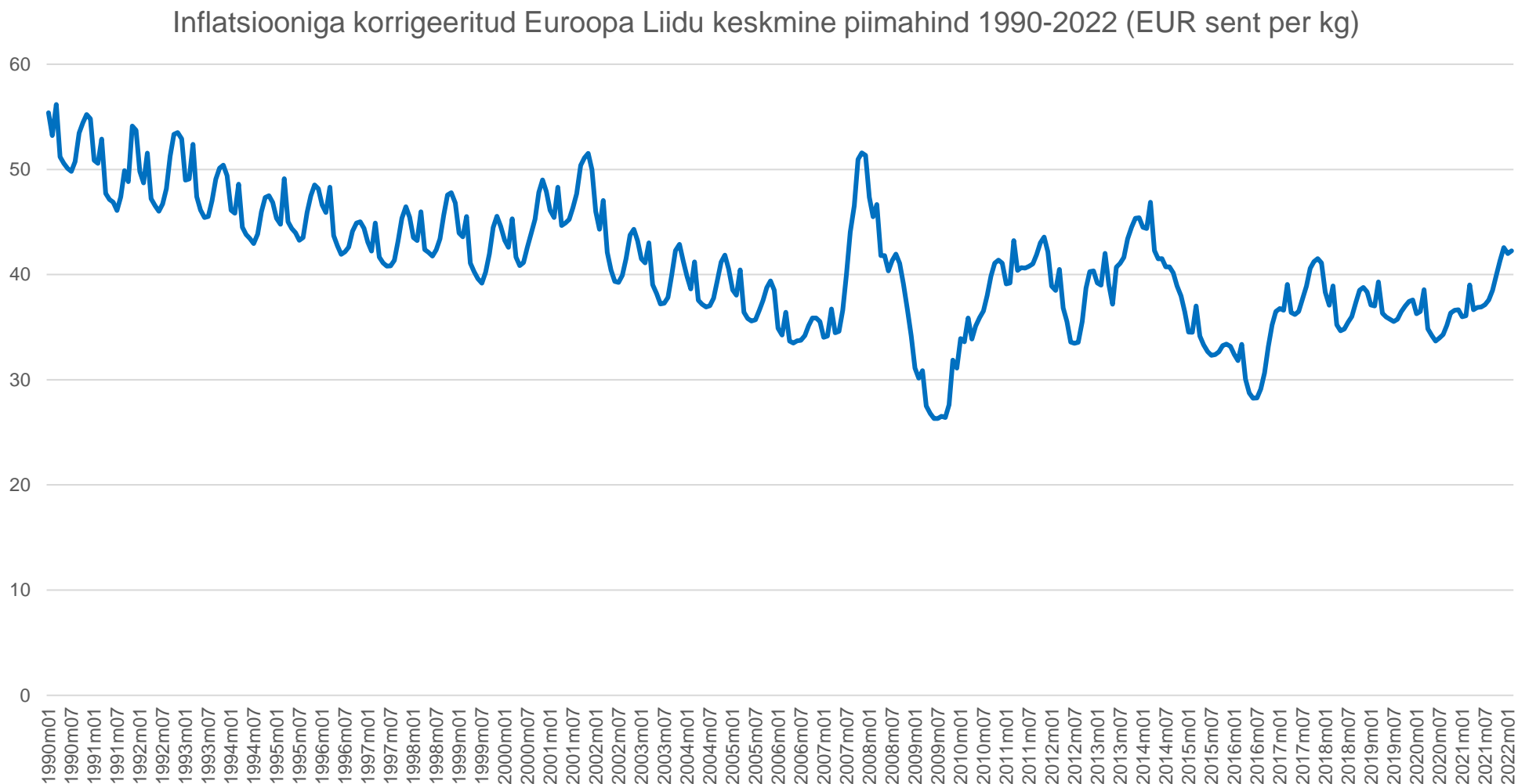
Osakaal Eesti kogutoodangus (2020)

Suuremad farmid on kuluefektiivsemad

USA piimatootmise kulud farmi suuruse järgi (2018)
USD senti/ 1 kg toodetud piim

Inflatsiooniga korrigeeritud Euroopa Liidu keskmine piimahind 1990-2022

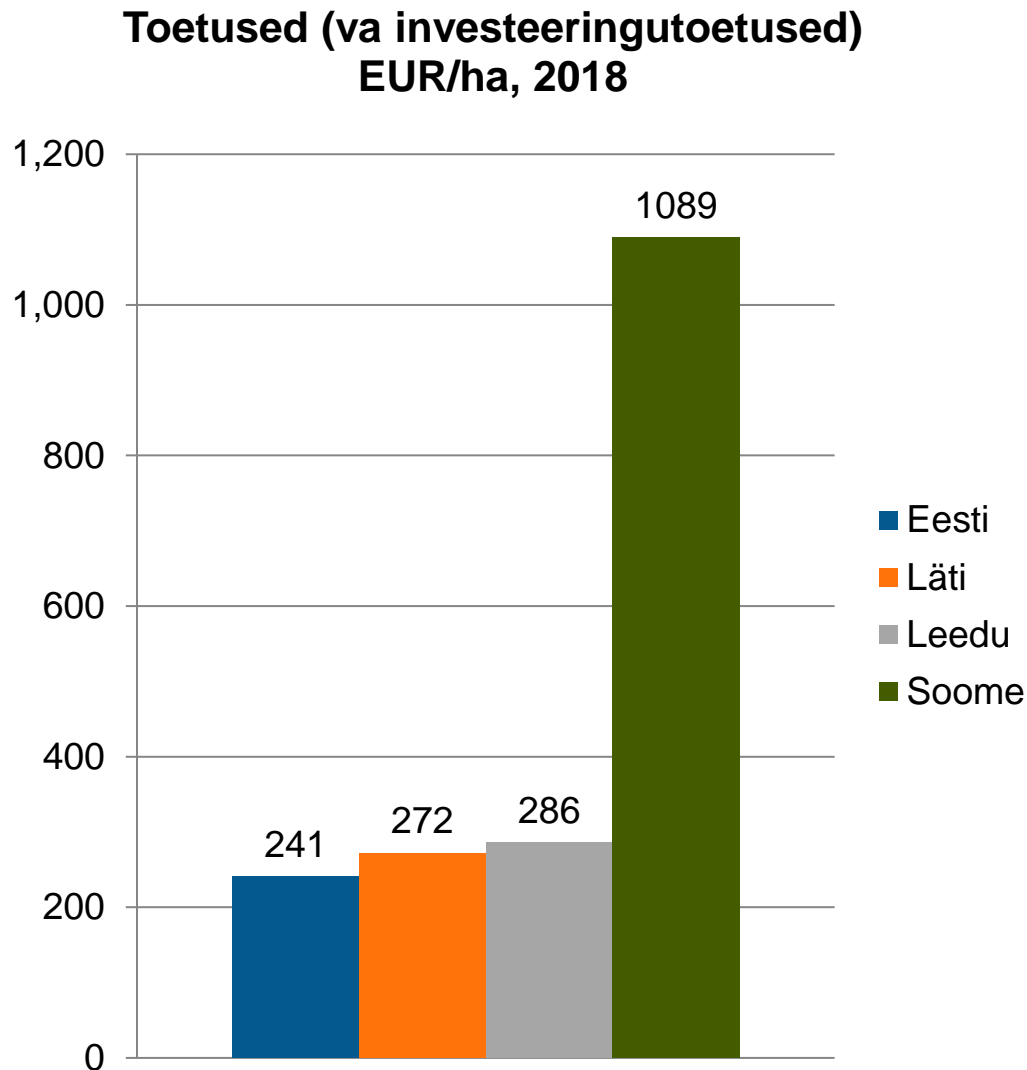

Allikas: EU Milk Market Observatory, Euroopa Komisjon

Euro area (changing composition) - HICP - Overall index, Annual rate of change, Eurostat

*kuni 2013 Saksamaa keskmine piimahind

Piimatootjate toetused kasutuses olevate ha kohta

Allikas: Maaeluministerium, FADN

Toetuste suunad EL-is tulevikus:

Rõhk keskkonnasäästlikkusel:

- Vähemalt 25% põllumajanduse otsetoetuste mahust peab suunama kliima- ja keskkonnakavade rahastamiseks ehk ökokavadesse

Mahetootmise soosimine:

- 25% põllumaast peaks olema mahetootmine

Toetatakse väiksemaid farme:

- vähemalt 10% otsetoetustest peab ümber jaotama väikeste põllumajandustootjate täiendavaks toetamiseks või

Toetatakse nooremaid farmereid:

- vähemalt 3% noortele põllumajandustootjatele

Kuhu edasi? – Rohepööre!

- Tugev surve muutuda „rohelisemaks“
  - EL kliimapoliitika
    - Pestitsiidide ja väetiste kasutamise vähendamine
    - Toitainete kadude vältimine
    - Biomitmekesisuse kaitsmine
    - Mahepõllumajanduse suurendamine
  - Kõik suured piimatöötled on eesmärgiks seadnud kliimanetraalsuse (sh kogu tarneahela ulatuses)
    - - Nt Valio, Arla, Danone, Nestle, Fonterra

Mis võib olla aga rohepöörde hind?

- Wageningeni Ülikool* on hinnanud Euroopa roheleppe mõju põllumajandusele.
- Koostöös Copa-Cogeca jt ELi põllumajandusorganisatsioonidega kaardistasid Wageningeni Ülikooli teadlased olukorra, mis juhtub põllumajandustootmisega, kui ettevõtted viivad oma pestitsiidide ja väetiste strateegiad kooskõlla Euroopa Komisjoni eesmärkidega.
- Kui analüüsiti eesmärkide kumulatiivset mõju, nt pestitsiidide ja väetiste kasutamise vähendamist ja toitainete kadumise vältimist, siis väheneks **põllumajandustoodang toodang keskmiselt 10 – 20% ja kariloomade arv 10-15%**. Kuidas sellist võimalikku langust kompenseerida?
- EL-i jaoks suureneks mitme olulise komponendi import ning väheneks eksport:

Table 4.13 Scenario 4 - Net trade impacts, EU-27

Product	Net trade indicator	Baseline 1,000 t	Scenario 1001 t	Diff %
Maize	Net imports	5,090.5	15,707.7	208.6
Rapeseed	Net imports	3,050.9	6,041.3	98.0
Sugar beet	Net imports	2,419.8	2,419.8	0.0
Wheat	Net exports	33,934.1	11,110.5	-67.3
Olives	Net exports	519.0	161.2	-68.9
Wine*	Net exports	12.3	2.4	-80.5
Citrus	Net imports	1,090.0	2,094.3	92.1
Hops	Net exports	4.0	2.0	-50.4

Note: * means 1,000 hl.

Source: AGMEMOD based on input from the analysis presented in Chapter 3.

*Wageningeni Ülikool on Hollandi juhtiv bioteaduste ülikool, mis keskendub põllumajandus- ja keskkonnaharidusele ning teadustööle, olles maailma põllumajandusteaduste ülikoolide seas üks olulisemaid.

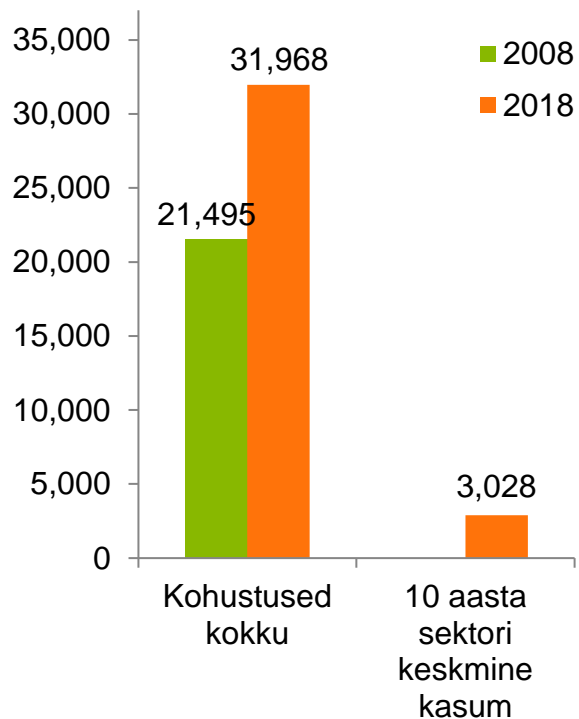
Praegune olukord: Laenud Eesti põllumajandusettevõtetele

Kohustuste kasv: +49%
Kohustuste/kasumi suhe: 10.6

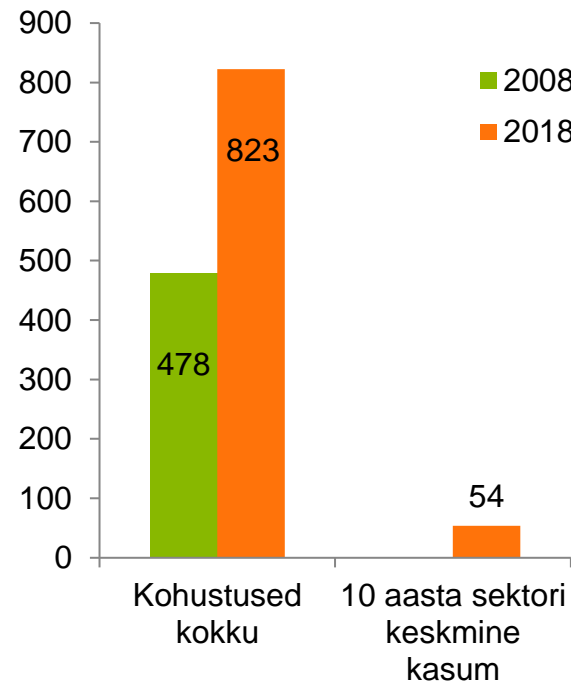
Kohustuste kasv: +72%
Kohustuste/kasumi suhe: 15.2

Kohustuste kasv: +28%
Kohustuste /kasumi suhe: 9.3

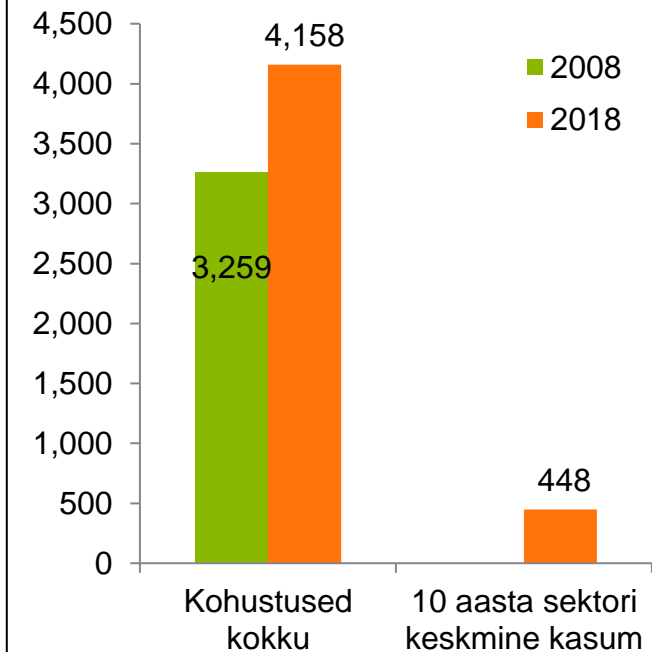
Kõik sektorid Eestis kokku
(miljonit eurot)

Taime- ja loomakasvatus
(miljonit eurot)

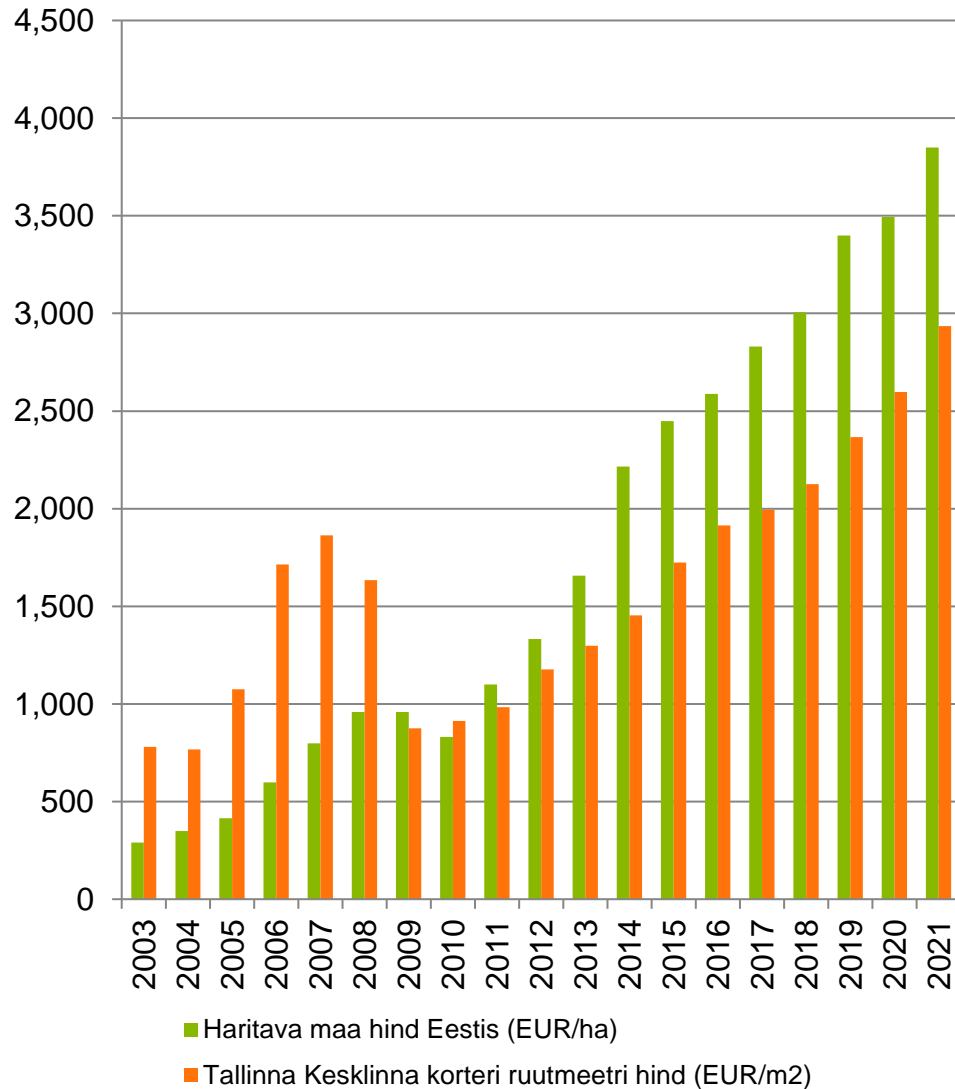

Töötlev tööstus
(miljonit eurot)

„Ostke maad - seda ei toodeta enam juurde!“ – M.Twain

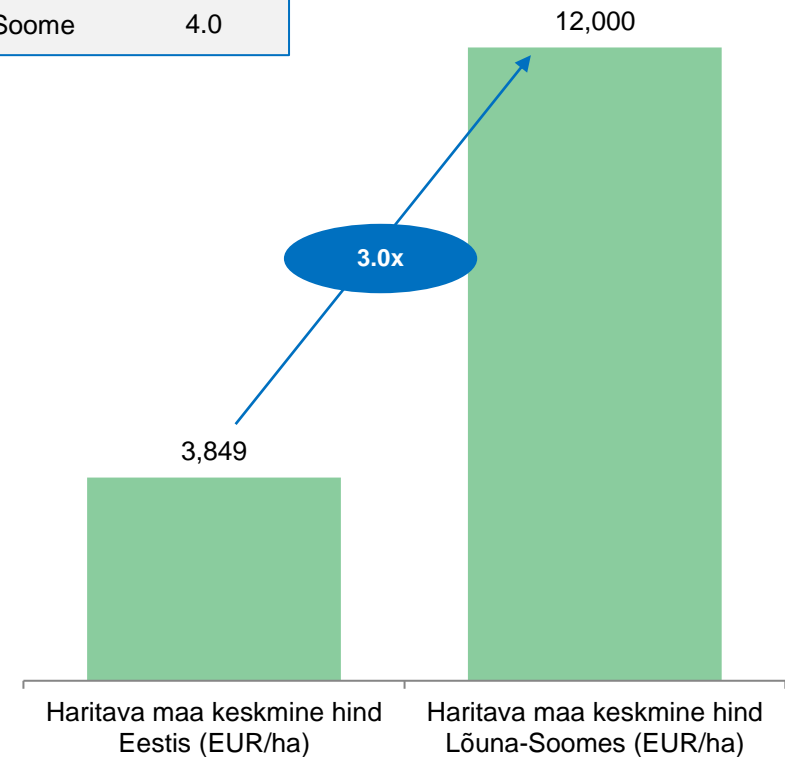

Põllumaa hind on lähiregioonides palju kõrgema hinnaga kui Eestis

Haritava maa keskmine hind 2021 Eestis ja Soomes (EUR/ha)

Nisu keskmine saagikus
2019-2020 (t/ha)

Eesti	5.0
Soome	4.0

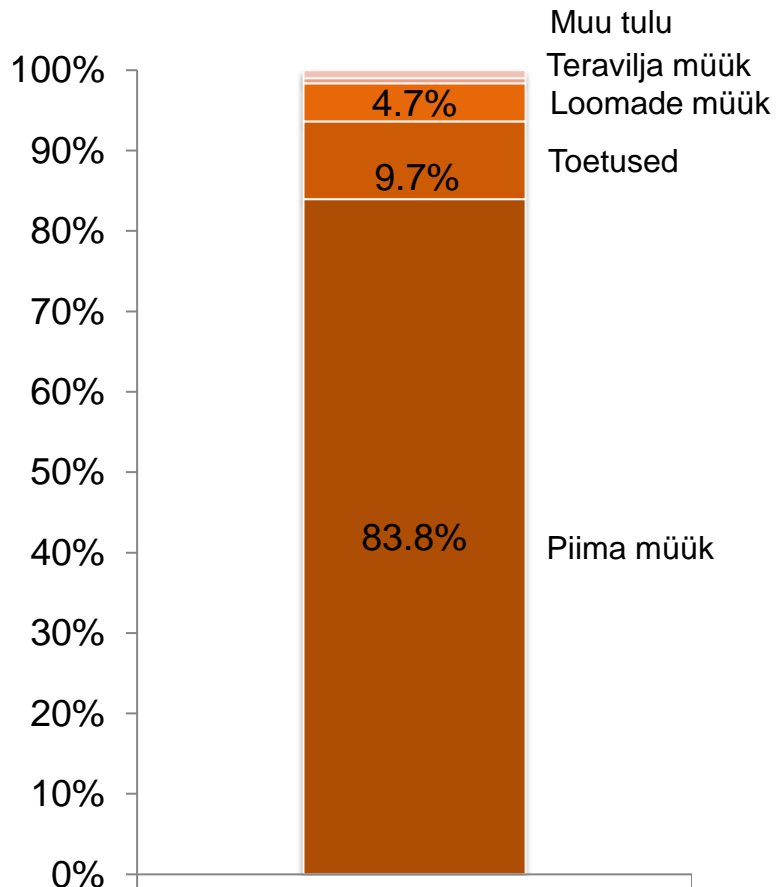

Väätsa Agro farmikompleks

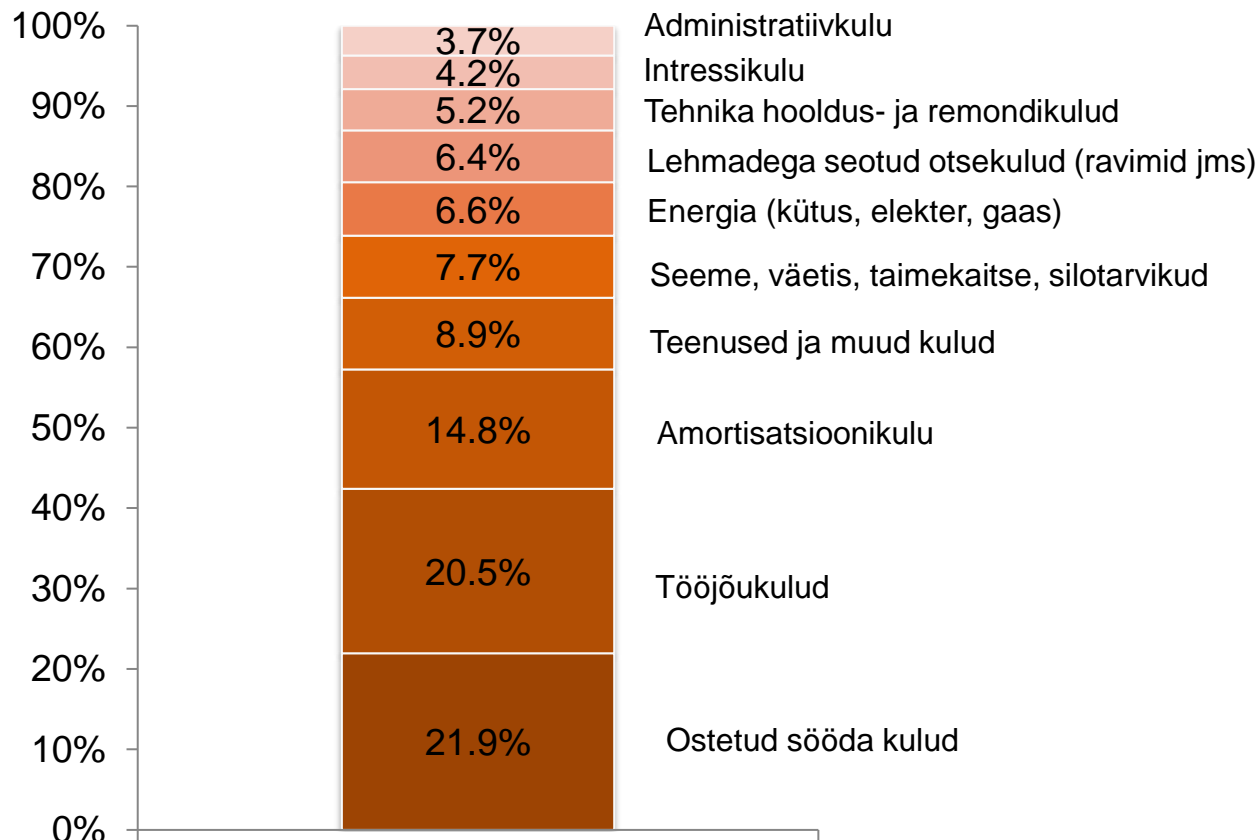

Väätsa Agro piimatootmise kulude ja tulude struktuur

Piimatootmise tulud (2019)

Piimatootmise kulud (2019)

Väätsa Agro puhaskasumipiir (*break-even*) 2019 aastal oli ca 24.5 senti/kg toetustega ja 28 senti/kg ilma toetusteta.

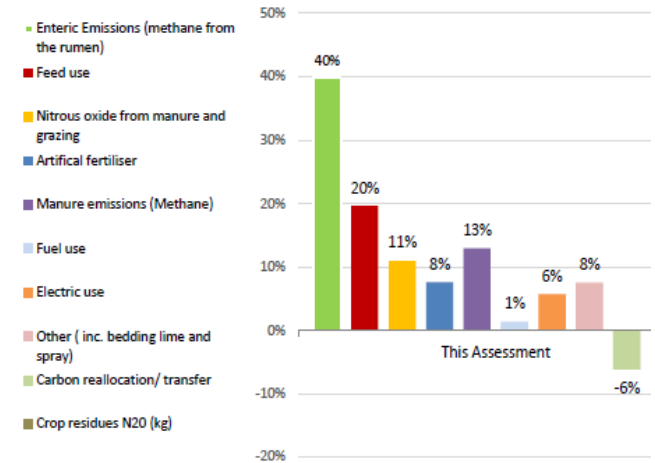
Kuhu edasi Trigon Carbon Negative Agriculture (TCNA)?

- TCNA vision saavutada “kliimanegatiivsus” – s.t tootmistegevus seoks rohkem CO₂-te kui ise emiteerime
- Meie tehtud tegevused ja eesmärgid lähitulevikuks:
  - Järjepidevad CO₂ auditid, et mõõta progressi
  - Piimasoojuse kasutamine
  - Läga separeerimine loomadele allapanuks
  - Taastuenergia kasutamine (päikesepaneelid)
  - Biogaasi-/biometaanijaam
  - Täppispõllumajandus
  - Tähelepanu loomade tervise ja heaolu tõstmisele (nt antibiootikumide kasutamise vähendamine)
  - Koostöö teaduslikel uuringutel põhinevate start-up’idega, mis aitavad vähendada piimatootmises ja taimekasvatuses tekkivaid heitmeid ja lisada efektiivsust.
- Meie edusammud: Väätsa Agro teraviljakasvatus pärjati tiitliga “Mullasõber 2021” - meie põldudel väikseim süsiniku jalajälg!

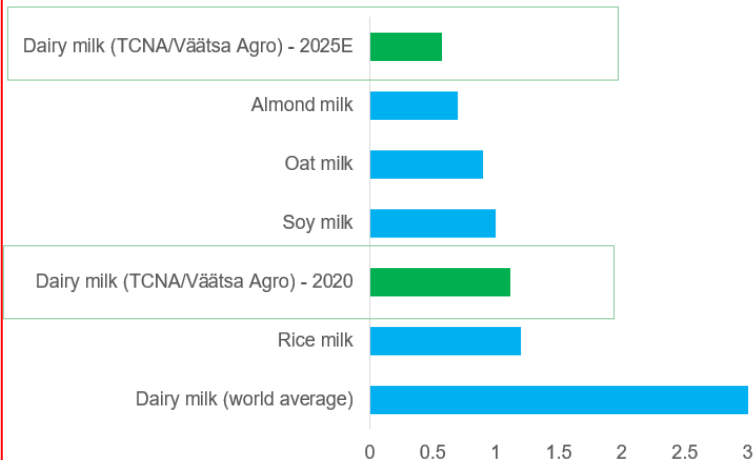
TCNA süsiniku jalajälg

- Koostöös Alltech E-CO2 (globaalne turuliider CO2 jalajälje mõõtmises põllumajandussektoris) tegi TCNA CO2 auditi Väätsa Agro farmis, et kaardistada oma jalajälg ja koostada tegevuskava oma süsinikujälje vähendamiseks.
- Meie farmi süsiniku jalajälg on tervelt kolm korda madalam kui keskmisel farmil maailmas, kuid parandamisruumi on kõvasti!

Your farm emissions by source

CO2 footprint per litre of milk produced kg

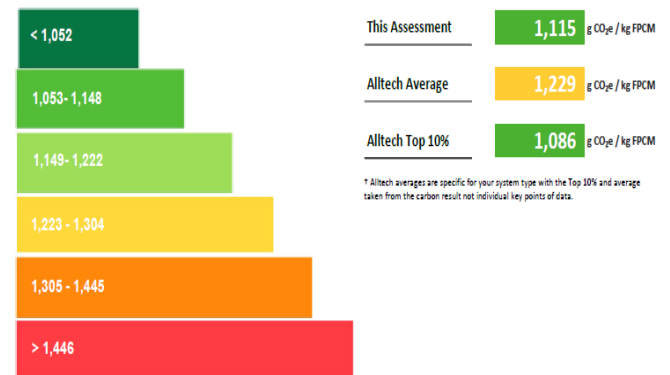

Greenhouse gas emissions (kg CO2 or equivalent)

Dairy milk	3.0
Almond milk	0.7
Rice milk	1.2
Oat milk	0.9
Soy milk	1.0

Source: Poore & Nemecek

Your carbon performance (g CO2e/kg FPCM)

What does "g CO₂e/kg FPCM" mean?

Grams of carbon dioxide equivalent per kg of fat and protein corrected milk produced. The sum of all emissions generated on farm in 365 days, divided by the total volume of fat and protein corrected milk produced.

Eesti piimatootmissektor tulevikus - kokkuvõte

- **Eesti piimasektor:** Eestis on kõige kuluefektiivsemad ja kõrgeima piimatootlikkusega farmid kogu Euroopas. See on tänu sellele, et meil on Euroopa suurimad piimafarmid.
- **Rohepööre vs toidujulgeolek:** Keskkonna ja rohepöördega seotud reeglistik karmistub. Samal ajal aga kasvab Euroopas vajadus toidujulgeoleku tugevdada. Liiga kiire “rohetootmisele” üleminek kahjustab põllumajandussektori tootlikkust, mis kahjustab Euroopa Liidu toidujulgeolekut. See aga ei tähenda, et “rohetootmisele” üleminekust tuleks loobuda, vaid seda, et lahendused peavad meeles pidama toidujulgeoleku aspekti.
- **Investeeringud:** Rohepööre põllumajanduses nõuab suuri investeeringud. Ainult suured kuluefektiivsed farmid saavad vajalike investeeringutega hakkama. Lisaks rohepöördega seotud väljakutsetega on suurfarmidel juba praegu suureks väljakutseks ka tööjõu leidmine. Üha enam on tulevikus vaja investeerida tootmise automatiseerimisse, et saaks hakkama vähemate töölistega.
- **Toidu hind:** Lähtun sellest, et keskmise pere toidukorvi maksumus kasvab teiste kulukategooriate arvelt. See peaks parandama põllumajandussektori keskmist kasumlikkust edaspidi.
- **Ringmajandus:** Rohetootmisele üleminekule lisaks mõjutab põllumajandussektorit tulevikus ka ringmajanduse nõuded ja vajadus tööstuses asendada fossiilsed kütused teiste sisenditega. See lisab nõudlust põllumajandussektoris toodetava toodangu vastu.
- **Väiksed tootjad:** Euroopa Liidu põllumajandustoetuste struktuur muutub: rohkem hakatakse toetama väiksemaid tootjaid, mahetootjaid ning keskkonnasõbralikke praktikaid kasutavaid põllumajandusettevõtteid. Eestis väiksemad põllumajandusettevõtted peaks pigem piimatootmisest loobuma ja võimalusel tegelema mahetootmise ja teistest nišitoodetega.
- **Sektor kasvab ja avaneb uusi võimalusi:** Suured ja kuluefektiivsed piimatootjad Eestis saavad aga kasvatada oma turuosa Euroopa Liidu piimatootmises. Seda aitab kindlasti kaasa uued, suured ja efektiivsed piimatöötlemistehased, nagu E-Piima uus tehas Paides. Üha suurem väljakutse tulevikus on piima tootmise süsiniku jalajälje vähendamine, need kes on selles eelkäijad saavad sellest ka rahalist kasu.

TÄNAN KUULAMAST!